

Předmět: Pracovní skupina sociálního bydlení
Datum: 6. 12. 2018
Místo: Magistrát města Ostravy, Prokešovo náměstí 8, místnost č. 206a
Přítomní: 20 členů / zástupců / hostů

Program jednání

Průběh Pracovní skupiny sociálního bydlení (dále PS) plasticky představuje zasláná příloha prezentace PS sociálního bydlení (Příloha č. 1); zápis se zaměřuje primárně na zachycení diskuse či doplnění k jednotlivým tématům. Jednotlivá témata na jednání uváděl p. Mikulec.

1. Představení programu jednání pracovní skupiny a schválení programu

Pan Mikulec představil program jednání PS sestávající z informování o vývoji tématu sociálního bydlení na národní úrovni; chystaných aktivitách, v nichž bude propojena akademická sféra a téma bydlení/veřejného prostoru; informace o RegioStars Award; sumarizace dosavadních témat Akčního plánu – realizace projektu a klíčové informace (p. Živčák), pilotované aktivity v projektu, role klíčových aktérů; pracovní část – snižování intenzity podpory a „ukončení“ spolupráce; struktura Akčního plánu – představení jednotlivých témat; výhled aktivit na r. 2019 – projekt, místní systém sociálního bydlení, schvalovací proces Akčního plánu.

Pan Mikulec vyzval k hlasování – členové a zástupci členů PS schvalují program jednání PS.

Hlasování: **schváleno** (17 přítomných členů/zástupců; 3 hosté do hlasování nezapočítáni)

Počet členů PRO: 17

Počet členů PROTI: 0

Zdrželo se: 0

2. Aktuality/zajímavosti úvodem

Vývoj tématu sociálního bydlení na národní úrovni

Gesčně přesunuta tvorba zákona o sociálním bydlení z Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) na Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR).

Ministryně Maláčová (MPSV) a premiér Babiš organizovali schůzku k sociálnímu vyloučení. Výstupem je, že zákon o sociálním bydlení nejspíše nevznikne (p. Babiš), ale bylo shromážděno patnáct opatření proti obchodu s chudobou (pí Maláčová, např. cenové mapy, hygienické normy – osoby na plochu, sloučení dávek na bydlení atd.; odkaz zde: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ministerstva-dohodla-15-bodu-proti-obchodnikum-s-chudobou-61369>).

Chystané výzvy

IROP výzva je již uzavřena a další se vyhlášovat nebude – byla možnost nákupu, rekonstrukce, výstavby kapacit sociálního bydlení.

Státní fond rozvoje bydlení (SFRB; www.sfrb.cz) připravuje program Výstavba – aktuální informace uvádějí, že by na kapacity sociálního bydlení mohly být k dispozici cca 2 miliardy Kč ročně, termínově by mohlo jít o duben 2019 a využívala by se metodika tržního selhání (pro odůvodnění čerpání).

Dotace na sociální práci na svých stránkách uvádí Ministerstvo práce a sociálních věcí (www.mpsv.cz/cs/21249).

Výzvy z Evropského sociálního fondu – Operační program Zaměstnanost:

Výzva č. 52 „Podpora sociálního začleňování v SVL“ – 16. 1. 2017 – 30. 6. 2020; 1,2 miliardy Kč

Výzva č. 108 „Pilotní rozšíření konceptu Housing First (Bydlení především) do dalších obcí“

Žádosti o podporu je možné předkládat od 4. 1. 2019 od 8:00 do 31. 5. 2019 do 12:00. Délka trvání projektu je 24-36 měsíců. Oprávněnými žadateli jsou obce, organizace zřizované obcemi, dobrovolné svazky obcí a nestátní neziskové organizace. Projekty lze realizovat na celém území ČR mimo území hlavního města Prahy. Doporučené datum zahájení realizace je od 1. 7. 2019. Projekt musí zahájit svoji realizaci nejpozději v měsíci červenci 2020 při délce trvání 24 měsíců.

Principy a základní vodítka (uvedeny v Příloze č. 1 Výzvy): kritéria jako min. 70 % bytů mimo SVL, praktické oddělení podpory správy bytu od sociální práce, nájemní smlouva min. na 1 rok, resp. u první smlouvy na 6 měsíců, aby alespoň 60 % účastníků programu mělo možnost nastěhovat se do bytu nejpozději do 3 měsíců od přijetí do programu, nájemní smlouva není podmíněna plněním individuálního plánu, do projektu bude poskytnuta podpora min. 5 domácnostem, max. 2 projektové byty mohou být v 1 domě atd.

Finanční alokace je 150.000.000 Kč; míra ex ante podpory je:

- pro územně samosprávné celky a jejich zřizované organizace 95 % (EU 85 %, státní rozpočet 10 %, žadatel 5 %),
- pro NNO 100 % (EU 85 %, státní rozpočet 15 %, žadatel 0 %).

Minimální výše způsobilých výdajů je 1 milion Kč, maximální 15 milionů Kč.

Veškeré další informace včetně formy konzultací a požadované podoby programu Housing First naleznete zde: <https://www.esfcr.cz/vyzva-108-opz>

Akademická sféra a bydlení

V říjnu byly vyhlášeny projekty, které uspěly v programu Éta od TAČRu (Technologická agentura ČR). Několik z nich bude realizováno v Ostravě a mají dopad na oblast sociálního bydlení, bydlení a veřejného prostoru.

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy (prof. Sýkora) bude realizovat projekt Vývojová dynamika segregace a sociálního vyloučení v území; budou vznikat metodické materiály a online mapa. Statutární město Ostrava je aplikačním garantem.

Fakulta sociálních studií Ostravské univerzity (doc. Špiláčková) bude ve spolupráci s VŠB-TUO realizovat projekt Komunitně založené participativní plánování v městském prostoru.

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava bude ve spolupráci s Centrem kvality bydlení realizovat projekt Dlouhodobě udržitelná transformace sídlišť statutárního města Ostravy.

RegioStars Award 2018

Statutární město Ostrava se s projektem „Koncepce bydlení a její pilotní ověření ve městě Ostrava“ účastnilo mezinárodní soutěže projektů, kterou organizuje Evropská komise. V kategorii „Vytváření lepšího přístupu k veřejným službám“ jsme se stali vítězi (historicky první takovýto úspěch za Českou republiku)!!!

Odkaz na video: <https://www.youtube.com/watch?v=Rky9TSli92M>

Odkaz na web: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/czech-republic/social-housing-pilot-in-ostava-promotes-inclusion-in-the-czech-republic

Realizace projektu i tento úspěch je oceněním aktivit, které společně realizujeme – všem Vám děkujeme za spolupráci, na vítězství máte svůj díl práce!!! ☺

K funkčnímu a dostatečně robustnímu místnímu systému sociálního bydlení nás od této pilotáže ještě čeká kus práce, ale máme zdárně vykročeno.

3. Sumarizace dosavadních témat

Realizace projektu Koncepce bydlení a její pilotní ověření ve městě Ostrava

Tuto část prezentoval za MMO p. Živčák:

Celkově bylo přijato 489 žádostí o vstup do projektu, resp. o sociální byt (k 1. 12. 2018).

K 1. 12. 2018 je v rámci projektu Koncepce bydlení a její pilotní ověření ve městě Ostrava zabydleno 91 domácností (z toho 89 sociálních bytů a 2 krizové byty).

Informace k prodlužování smluv – celkově bylo prodlouženo 112 nájemních smluv, z toho 109 k sociálním bytům a 3 nájemní smlouvy ke krizovým bytům.

Ukončení nájemních smluv – celkově bylo ukončeno 24 nájemních smluv, z toho 19 k sociálním bytům (ale 2x z důvodu úmrtí nájemce; 5 bytů nebylo po ukončení nájemní smlouvy předáno zpět vlastníkovému bytovému fondu) 5 ke krizovým bytům (z toho ale 4 nájemní smlouvy byly ukončeny uplynutím doby určité – 6 měsíců a 1 nájemní smlouva byla ukončena výpovědí).

Zabydlení představuje pro domácnosti významnou událost, prostřednictvím evaluace ji zachycujeme. Aktuálně prezentované výstupy jsou průběžné.

Domácnosti identifikovaly důležité kvalitativní změny, jako jsou pocity jistoty a bezpečí, zlepšení zdravotního stavu a psychické pohody, zlepšení rodinných / partnerských / mezilidských vztahů či stabilizaci finanční situace.

Důležitými faktory v procesu zabydlování jsou individuálně nastavená podpora sociálních pracovníků, rozptýlené nesegregované bydlení a technický stav bytu, smluvní podmínky (krátké smlouvy nepřinášejí pocity jistoty a bezpečí, obavy z možnosti ztráty bydlení a nejistota zůstávají).

Důležitým aspektem jsou také ekonomické dopady zabydlení, opět se jedná o průběžná data, průměry a jsou započítány pouze náklady na bydlení. Obecnou tezí, kterou je však možno říci je, že zabydlené domácnosti mají k dispozici „za méně peněz více prostoru“.

Pilotované aktivity

Proces pilotního ověření místního systému sociálního bydlení představuje nově nastavený mechanismus, který průběžně vyhodnocujeme a upravujeme. Jde zvláště o:

Příjem žádostí – žádosti jsou přijímány centrálně, na jasně stanoveném místě a ve vymezené čase. Na příjem žádostí je určena projektová pracovní pozice – sociální pracovník pro příjem žádostí. Celkem přijato a zpracováno téměř 500 žádostí.

Posuzování bytové situace domácnosti – na základě informací o velikosti cílové skupiny na území města jsme již před zahájením projektu předpokládali, že poptávka bude (výrazně) převyšovat nabídku, resp., že bude podstatně vyšší počet domácností v bytové nouzi, které budou chtít vstoupit do projektu, než kolik jich budeme moci zabydlet. Z toho důvodu jsme vytvořili a pilotně ověřujeme mechanismus posouzení bytové situace – bodový systém. S jeho využitím je možno situaci domácnosti kvantifikovat a tím určit na základě pevně daných kritérií míru potřeby. Tento pilotovaný mechanismus bude po finálním projednání pracovní skupinou sociálního bydlení součástí místního systému sociálního bydlení.

Spolupráce klíčových aktérů – v rámci pilotního projektu byly nastaveny mechanismy spolupráce a role jednotlivých aktérů – magistrát, městské obvody, neziskové organizace, Úřad práce ČR a další (množina důležitých aktérů s vazbou na bydlení, ale nepřímou vazbou na projekt). V rámci projektu se formát spolupráce pilotuje, část agendy (příjem žádostí, evidence žádostí, posuzování domácností, zabydlování, sociální práce) bude po konci projektu přenesena na městské obvody.

Sociální práce – sociální práce představuje důležitou součást sociálního bydlení; zabydlené domácnosti spolupracují se sociálními pracovníky v individuálně nastavené intenzitě podpory. Sociální pracovníci vytvářejí s domácností individuální plán. Podpora reflektuje míru potřeby, včetně měnící se potřeby v čase.

Role klíčových aktérů

Realizovaný projekt má systémový charakter – pilotované procesy představují mechanismy vytvářející základ pro místní systém sociálního bydlení. Ostravské prostředí je komplexní s mnoha zkušenými aktéry.

MMO – realizátor projektu – v rámci projektu vykonává magistrát množství aktivit, které poté v rámci místního systému budou realizovány vícero aktéry.

Úřady městských obvodů – spolupráce na realizaci projektu, výběr bytů, přidělování bytů; do budoucna představitelé klíčových činností v místním systému sociálního bydlení.

Neziskové organizace – zkušenosti z realizace/poskytování sociálního bydlení; podpora zabydlených domácností; možnosti spolupráce.

ÚP ČR – v projektu spolupráce při mapování bytové situace domácností; možnosti zapojení do budoucna.

4. Pracovní část

Tématem pracovní části bylo snižování intenzity podpory a „ukončení“ spolupráce (resp., ne ukončení ve smyslu výpovědi, ale z toho důvodu, že spolupráce dospěla do stavu, kdy už nebyla třeba).

Idea, s níž jsme vstupovali do projektu, je individuální nastavování intenzity podpory zabydlených domácností.

Důležitá je také proměnlivost intenzity podpory v čase – je třeba průběžné reflexe potřebnosti podpory u dané domácnosti. Spolupráce je nastavena dle potřeb domácnosti, ne v předem stanovených intervalech. V rámci projektu dochází k evaluaci, kdy pracujeme i s emickou perspektivou, tedy s reflexí zabydlených domácností.

Další charakteristikou je také počet domácností na úvazek sociálního pracovníka – v projektu formát intenzivní i snížené podpory pilotujeme.

V průběhu projektu vzniká Metodika sociální práce s klientem v sociálním bydlení, kde zužitkováváme i zkušenosti z projektu a pracovních skupin.

Témata práce ve skupinách a výstupy:

- Počet domácností na úvazek sociálního pracovníka?

Maximálně 15 domácností – individuální plán, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a další služby. Záleží na míře podpory, individuálním plánu, ale v rozmezí 10-15 domácností. Otázkou je, zda poskytovat „kompletní“ sociální práci nebo spolupracovat s jinými subjekty.

„Trio“ pracovníků (sociální pracovník, administrátor, technik) mohou mít cca 25 domácností; potřeba nastavení jednotlivých pracovních pozic tak, aby mohlo docházet ke sdílení relevantních informací.

- Kdy začít spolupráci „snížovat“?

Na základě naplňování individuálního plánu – ve chvíli, kdy dochází k postupnému naplňování cílů s dlouhodobým efektem. Dochází k samostatnému hrazení nájmu, služeb; domácnost je adaptovaná v komunitě (bytový dům, lokalita), soužití je bez stížností (min. 6 měsíců).

Z počátku velmi intenzivní podpora, poté individuálně – zabydlení, dávky, základní škola, lékaři, práce, hospodaření) – v této fázi 1x týdně.

První 3 měsíce poskytovat intenzivní podpory, poté postupné uvolnění dle individuálního posouzení sociálního pracovníka (+ vytvoření pomůcky pro posouzení).

- Kdy spolupráci ukončit („pozitivní“ ukončení = již není potřeba)?

Domácnost samostatně funguje, je adaptovaná v komunitě; jsou splněny veškeré cíle spolupráce. Došlo k vyhodnocení rizik ukončení spolupráce.

V závislosti na domácnosti (dlouhodobá schopnost platit náklady / bydlet – udržovat byt / držet sousedské vztahy); vnější okolnosti – podmínky majitele bytu.

Shoda 2-3 zapojených stran (domácnost, sociální pracovník, vlastník nemovitosti), nepředstavuje to ale nemožnost znovu navázání spolupráce.

- Moment, kdy spolupráci znovu zintenzivnit?

Rizikové faktory představují neplánovaná změna finanční situace rodiny (vyšší přeplatky, nedoplatky...), změna rodinné situace (úmrť, další dítě, rozvod...), změna v lokalitě s dopadem na rodinu.

Výskyt krizové situace, zhoršení.

Individuální posouzení sociálního pracovníka; domácnost si sama „umí“ říct.

5. Struktura Akčního plánu

Byla představena základní struktura Akčního plánu, která se ještě činností pracovní skupiny a realizačního týmu může upravovat.

Součástí bude analytická část, která se bude věnovat bytovému fondu (obecní bytový fond, prázdné byty a případné možnosti jejich využití; sociálním službám pro osoby v bytové nouzi (součástí je monitoring sociálních bytů na území SMO); cílové skupině sociálního bydlení.

Struktura akčního plánu je tvořena 5 tematickými oblastmi/prioritami (viz Příloha č. 1 Prezentace PS SB):

A. Prevence ztráty bydlení / bytové nouze

Priorita se zaměřuje na systém prevence ztráty bydlení v obecních bytech SMO, a to v několika rovinách – identifikace domácností ohrožených ztrátou bydlení, nastavení systému jejich podpory a vzájemné komunikace mezi majetkovým/bytovým a sociálním odborem. Magistrát plní roli centrální, analytickou.

B. Bytový fond pro sociální bydlení

Priorita se zaměřuje na ukotvování systému sociálního bydlení, nárůstu jeho kapacit a prostorové aspekty sociálního bydlení.

C. Systém sociálního bydlení

Priorita se zaměřuje na aplikaci zkušeností z realizace projektu Koncepce bydlení a její pilotní ověření ve městě Ostrava, využití pilotovaných mechanismů a nastavené spolupráce s klíčovými aktéry.

D. Financování sociálního bydlení

Priorita se zaměřuje na mapování investic do obecního bytového fondu a podporu při zajišťování finančních prostředků na rozvoj kapacit sociálního bydlení.

E. Nastavení PR a komunikace

Priorita se zaměřuje na tematizaci oblasti sociálního bydlení u politiků, zapojených aktérů/partnerů a veřejnosti. Sociální bydlení představuje mezi všemi uvedenými skupinami různě konotované téma. Informováním o výstupech pilotního projektu, dopadech sociálního bydlení apod. povede k vyšší informovanosti o daném tématu.

6. Výhled aktivit na rok 2019

Projekt bude končit v září 2019, ke změnám bude docházet ve 2 rovinách. Systémová rovina bude obnášet redefinici rolí jednotlivých aktérů na základě využití ověřených a vyhodnocených pilotovaných mechanismů. Postupně bude docházet k rozjezdu místního systému sociálního bydlení. Provozní rovina se vztahuje na zabydlené domácnosti, kdy bude třeba zajistit podporu sociálních pracovníků i po skončení projektu a možnost pokračování bydlení v bytě. Otřesy a přerušení spolupráce by mohly vést ke ztrátě bydlení.

Systémová tvorba je náročná, ale máme benefit mnoha zkušeností – jak projektových, tak z pracovní skupiny.

Důležitým krokem bude také přerod ze subtilní pilotáže do dostatečně robustního místního systému reflektujícího potřebnost – provázání krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých cílů.

Využití pilotovaných jednotících prvků – posuzování bytové situace, parametry sociálních bytů, parametry nájemních smluv.

Téma sociálního bydlení je součástí tématu bydlení na území města Ostravy, relevantní témata představují také startovací byty (potřebnost silně akcentuje prognóza demografického vývoje), zarámování a koncepční nastavení bytové politiky města a synergie se Strategickým plánem rozvoje města.

V roce 2019 nás čekají minimálně 2 setkání pracovní skupiny ke tvorbě Akčního plánu, a to v únoru a dubnu. Akční plán bude výstupem činnosti pracovní skupiny sociálního bydlení.

Následně dojde k projednávání s městskými obvody (předpokládaný termín duben/květen 2019), poté Rada města a Zastupitelstvo města.

Dle harmonogramu se poté můžeme od září 2019 těšit na počátek naplňování Akčního plánu.

7. Závěr, termín příští PS

Závěrem velmi děkujeme členům Pracovní skupiny sociálního bydlení za spolupráci a jejich podíl na tvorbě Akčního plánu. Další setkání se bude konat 14. 2. 2019 (bude rozeslána pozvánka).

Máte-li téma, které chcete probrat či doporučit zařazení do programu pracovní skupiny, kontaktujte manažera PS – p. Míkulce (mmikulec@ostrava.cz, 599 443 272).

Zapsal: Mgr. Marek Míkulce, Ph.D.

Dne: 11. 12. 2018

Zrevidoval: Mgr. Zdeněk Živčák, MPA

Dne: 12. 12. 2018

Přílohy

Příloha č. 1 Prezentace PS Sociálního bydlení č. 4

Ing. Zbyněk Pražák, Ph.D.
náměstek primátora, předseda PS